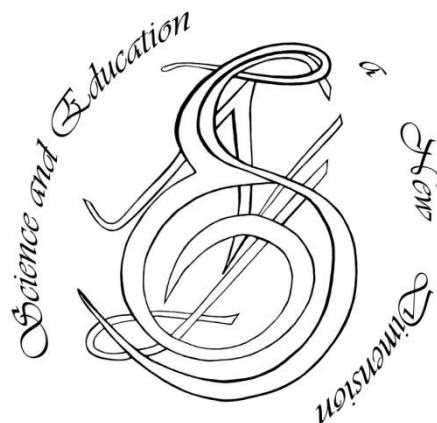

SCIENCE AND EDUCATION A NEW DIMENSION

PEDAGOGY
AND
PSYCHOLOGY

p-ISSN 2308-5258

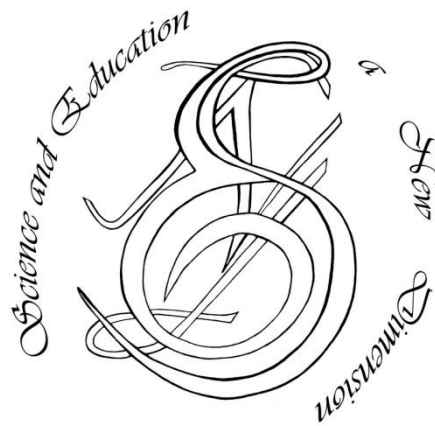
e-ISSN 2308-1996

IX(101), Issue 259, 2021 Nov.

SCIENCE AND EDUCATION A NEW DIMENSION

<https://doi.org/10.31174/SEND-PP2021-259IX101>

Pedagogy and Psychology

Editorial board

Editor-in-chief: Dr. Xénia Vámos

Honorary Senior Editor:

Jenő Barkáts, Dr. habil. | Nina Tarasenkova, Dr. habil.

Andriy Myachykov, PhD in Psychology, Senior Lecturer, Department of Psychology, Faculty of Health and Life Sciences, Northumbria University, Northumberland Building, Newcastle upon Tyne, United Kingdom

Edvard Ayvazyan, Doctor of Science in Pedagogy, National Institute of Education, Yerevan, Armenia

Ferenc Ihász, PhD in Sport Science, Apáczai Csere János Faculty of the University of West Hungary

Ireneusz Pyrzyk, Doctor of Science in Pedagogy, Dean of Faculty of Pedagogical Sciences, University of Humanities and Economics in Wrocław, Poland

Irina Malova, Doctor of Science in Pedagogy, Head of Department of methodology of teaching mathematics and information technology, Bryansk State University named after Academician IG Petrovskii, Russia

Irina S. Shevchenko, Doctor of Science in Philology, Department of ESP and Translation, V.N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine
Department of Psychology, Faculty of Health and Life Sciences, Northumbria University, Northumberland Building, Newcastle upon Tyne, United Kingdom

Kosta Garow, PhD in Pedagogy, associated professor, Plovdiv University „Paisii Hilendarski”, Bulgaria

László Kótis, PhD in Physics, Research Centre for Natural Sciences, Hungary, Budapest

Larysa Klymanska, Doctor of Political Sciences, associated professor, Head of the Department of Sociology and Social Work, Lviv Polytechnic National University, Ukraine

Liudmyla Sokurianska, Doctor of Science in Sociology, Prof. habil., Head of Department of Sociology, V.N. Karazin Kharkiv National University

Marian Wloshinski, Doctor of Science in Pedagogy, Faculty of Pedagogical Sciences, University of Humanities and Economics in Wrocław, Poland

Melinda Nagy, PhD in Biology, associated professor, Department of Biology, J. Selye University in Komarno, Slovakia

Alexander Perekhrest, Doctor of Science in History, Prof. habil., Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Ukraine

Nikolai N. Boldyrev, Doctor of Science in Philology, Professor and Vice-Rector in Science, G.R. Derzhavin State University in Tambov, Russia

Oleksii Marchenko, Doctor of Science in Philosophy, Head of the Department of Philosophy and Religious Studies, Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Ukraine

Olga Sannikova, Doctor of Science in Psychology, professor, Head of the department of general and differential psychology, South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky, Odesa, Ukraine

Oleg Melnikov, Doctor of Science in Pedagogy, Belarusian State University, Belarus

Perekhrest Alexander, Doctor of Science in History, Prof. habil., Bohdan Khmelnytsky National University in Cherkasy, Ukraine

Riskeldy Turgunbayev, CSc in Physics and Mathematics, associated professor, head of the Department of Mathematical Analysis, Dean of the Faculty of Physics and Mathematics of the Tashkent State Pedagogical University, Uzbekistan

Roza Uteeva, Doctor of Science in Pedagogy, Head of the Department of Algebra and Geometry, Togliatti State University, Russia

Seda K. Gasparyan, Doctor of Science in Philology, Department of English Philology, Professor and Chair, Yerevan State University, Armenia

Sokuriyanska Liudmyla, Doctor of sociological science. Prof. Head of Department of Sociology. V.N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine

Svitlana A. Zhabotynska, Doctor of Science in Philology, Department of English Philology of Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Ukraine

Tatyana Prokhorova, Doctor of Science in Pedagogy, Professor of Psychology, Department chair of pedagogics and subject technologies, Astrakhan state university, Russia

Tetiana Hranchak, Doctor of Science Social Communication, Head of department of political analysis of the Vernadsky National Library of Ukraine

Valentina Orlova, Doctor of Science in Economics, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas, Ukraine

Millousheva-Boykina Dobrinka Vassileva, PhD, assoc. professor at the Faculty of Mathematics and Informatics, Plovdiv University „Paisii Hilendarski”

Veselin Kostov Vasilev, Doctor of Psychology, Professor and Head of the department of Psychology Plovdiv University „Paisii Hilendarski”, Bulgaria

Vladimir I. Karasik, Doctor of Science in Philology, Department of English Philology, Professor and Chair, Volgograd State Pedagogical University, Russia

Volodimir Lizogub, Doctor of Science in Biology, Head of the department of anatomy and physiology of humans and animals, Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Ukraine

Zinaida A. Kharitonchik, Doctor of Science in Philology, Department of General Linguistics, Minsk State Linguistic University, Belarus

Zoltán Poór, CSc in Language Pedagogy, Head of Institute of Pedagogy, Apáczai Csere János Faculty of the University of West Hungary

Managing editor:

Diana Barkáts

© EDITOR AND AUTHORS OF INDIVIDUAL ARTICLES

The journal is published by the support of Society for Cultural and Scientific Progress in Central and Eastern Europe
BUDAPEST, 2015

Statement:

By submitting a manuscript to this journal, each author explicitly confirms that the manuscript meets the highest ethical standards for authors and co-authors. Each author acknowledges that fabrication of data is an egregious departure from the expected norms of scientific conduct, as is the selective reporting of data with the intent to mislead or deceive, as well as the theft of data or research results from others. By acknowledging these facts, each author takes personal responsibility for the accuracy, credibility and authenticity of research results described in their manuscripts. All the articles are published in author's edition.

The journal is published under Creative Commons Attribution License v4.0

THE JOURNAL IS LISTED AND INDEXED IN:

INDEX COPERNICUS: ICV 2014: 70.95; ICV 2015: 80.87; ICV 2016: 73.35; ICV 2018: 90.25;
ICV 2019: 89.50; ICV 2020: 94.89

GOOGLE SCHOLAR

CROSSREF (DOI prefix:10.31174)

ULRICHS WEB GLOBAL SERIALS DIRECTORY

UNION OF INTERNATIONAL ASSOCIATIONS YEARBOOK

SCRIBD

ACADEMIA.EDU

CONTENT

PEDAGOGY	7
Perception – a cognitive component of the self-organization of mathematics learning process <i>Dobrinka Boykina</i>	7
The use of ICT in the assessment of the quality of education in the European context <i>O. Y. Herasymenko</i>	11
Training of the future mathematics teachers to form their students' health-preserving competence by means of ICT <i>T. Hodovaniuk, T. Makhometa, I. Tiahai, D. Voznosyenko and V. Dubovyk</i>	17
Practical training as the main component of the process of specialist training in the agricultural sector <i>T. M. Karchevska</i>	22
Implementation of innovative methods into the process of professional future foreign language teachers' training <i>T. M. Kolodko</i>	25
Педагогічні умови формування готовності майбутніх лікарів до міжкультурної взаємодії <i>A. I. Левицька, Т. Ю. Осипова</i>	29
Досвід використання електронного тренажера з адміністративно-юрисдикційної діяльності, як педагогічного інструменту підвищення рівня правової компетентності військовослужбовців прикордонного відомства України <i>I. В. Перегняк</i>	33
Експериментальна модель формування готовності майбутніх перекладачів до інноваційної професійної діяльності <i>М. Л. Пилипчук</i>	36
Information inequality during the implementation of the educational process among students of higher education institutions during the quarantine period in 2020-2021 <i>I. Semenov</i>	40
Передумови формування методологічної культури майбутніх учителів в освітньому середовищі закладу вищої педагогічної освіти <i>Юй Хайюй</i>	44
Профессиональное развитие современных руководителей общеобразовательных учреждений Украины в условиях глобализации <i>И. Я. Жорова, Я. А. Вишневская</i>	47
Система освіти Радянської Буковини напередодні незалежності України <i>В. С. Лучко, І. В. Житарюк, В. М. Лучко</i>	52
PSYCHOLOGY	55
Гендерні відмінності в прояві агресивності у підлітків <i>Т. М. Архипова</i>	55
Емпіричне дослідження рівнів розвитку особистісного потенціалу вчителів початкових класів <i>І. А. Гуменюк</i>	58
Empirical study of multicultural components of family values of Ukrainian and Crimean Tatar youth <i>Arzu Mambetova</i>	62

Содержание программ дисциплины «Психология» в Императорском Киевском университете Св. Владимира со дня основания до начала XX века <i>О. А. Мельник</i>	65
Онлайн-марафон як психотехнологія розвитку комунікативної компетентності майбутніх психологів у медійному просторі <i>Т. І. Пономаренко</i>	70
Психологічні особливості переживання сорому у ранньому дорослому віці <i>О. Б. Сидоренко</i>	74
Типи спрямованості та їх вплив на лідерську позицію фахівців соціальних служб <i>В. І. Танасійчук</i>	78

Педагогічні умови формування готовності майбутніх лікарів до міжкультурної взаємодії

А. І. Левицька, Т. Ю. Осипова

Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського
Corresponding author. E-mail: a-io@mail.ua, osipovatanya2009@gmail.com

Paper received 25.10.21; Accepted for publication 15.11.21.

<https://doi.org/10.31174/SEND-PP2021-259IX101-06>

Анотація. У статті висвітлено сутність педагогічних умов, що сприятимуть формуванню готовності майбутніх лікарів до міжкультурної взаємодії у професійній діяльності. Подано авторське розуміння поняття «педагогічні умови». Розглянуто необхідність створення полікультурного середовища в закладах вищої медичної освіти для формування вмінь і навичок міжкультурної комунікації студентів-майбутніх лікарів під час їхнього навчання в медичному виші. Полікультурне середовище медичного ЗВО – це освітній процес, учасниками якого є представники різних культур, спрямований на формування полікультурної особистості майбутніх лікарів, які відрізняються національними, релігійними і культурними цінностями, спроможні розуміти інші культури та толерантно ставитися до них, здатні позиціонувати свою країну в умовах міжкультурної взаємодії, залучає їх до світових культурних традицій, виховання в них поваги до інших народів, забезпечення рівноправного діалогу з представниками інших культур, що відбувається на тлі толерантності і доброзичливості, у процесі професійної підготовки. Створення полікультурного середовища в медичному ЗВО сприятиме обізнаності студентів щодо культурного розмаїття у, формуванню в них ціннісного ставлення до національних особливостей представників різних культур; розвитку позитивної мотивації до взаємодії. Створенню полікультурного середовища ЗВО сприятимуть введення навчального курсу «Основи формування готовності майбутніх лікарів до міжкультурної взаємодії», оформлення навчальних приміщень плакатами і висловами про толерантність, випуск стіннівок, радіопередач, які будуть знайомити студентів із культурно-національними особливостями різних країн тощо. Доведено, що значну роль у підготовці майбутніх лікарів до міжкультурної взаємодії у професійній діяльності відіграє спрямування освітнього процесу на поглиблення теоретичних знань і формування практичних умінь і навичок міжкультурної взаємодії засобами інтерактивних методів навчання. Сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що освітній процес здійснюється за умов постійної й активної взаємодії всіх учасників, де всі суб'єкти є рівноправними партнерами. Таке навчання ефективно сприяє формуванню ціннісних орієнтацій, навичок і вмінь, створенню атмосфери співпраці. До інтерактивних методів навчання належать: інтерактивні лекції, аналіз конкретних професійних ситуацій (кейс-стаді), мозковий штурм, рольові і ділові ігри, дискусії, квести, веб-квести тощо, використання яких на навчальних заняттях сприятиме усвідомленню важливості міжкультурної взаємодії майбутніх лікарів. Необхідності вдосконалення знань культурно-національних особливостей представників різних культур, вмотивує студентів до досягнення успіху в міжкультурній взаємодії в подальшій професійній діяльності, розвиватиме толерантність, емпатію, комунікативні вміння і вміння емоційної саморегуляції. Установлено, що вагоме місце у професійній підготовці майбутніх лікарів до міжкультурної взаємодії посідає позааудиторна діяльність студентів. Позааудиторна робота розглядається як спеціально організовані й цілеспрямовані позааудиторні заняття та система пізнавальних і виховних заходів, метою яких є поглиблення та розширення знань, отриманих в умовах навчального процесу, розвиток творчих здібностей, задоволення наукових інтересів, опрацювання різноманітних умінь і навичок майбутніх фахівців. Позааудиторна робота включає участь у наукових гуртках, наукових товариствах, виховних заходах, фестивалях, конкурсах, інтелектуальних іграх, спортивних змаганнях, що проводяться в позанавчальний час.

Ключові слова: міжкультурна взаємодія; майбутні лікарі; полікультурне середовище; інтерактивні методи навчання, поза аудиторна діяльність.

Вступ. Будь-яке педагогічне дослідження передбачає визначення педагогічних умов, які сприяють формуванню певного педагогічного явища, що є предметом дослідження. більшість дослідників дотримується думки, що педагогічні умови є спеціально створеними обставинами, які сприяють досягненню поставленої дослідником мети певного дослідження.

Аналіз останніх публікацій. Зазначимо, що педагогічні умови професійної підготовки майбутніх лікарів до різних видів діяльності були предметом дисертаційних досліджень таких науковців, як: Н Авраменко (Підготовка майбутніх лікарів-іноземців до оволодіння професійною термінологією у медичних закладах вищої освіти), І. Гуменна (Підготовка майбутніх лікарів до професійної комунікації на засадах міждисциплінарної інтеграції), Д. Дюрба (Організація позааудиторної роботи студентів вищого медичного навчального закладу), Г. Стечак (Педагогічна підготовка майбутніх сімейних лікарів у медичному університеті), Н. Шигонська (Підготовка студентів медичних спеціальностей до професійної взаємодії

засобами моделювання комунікативних ситуацій), А. Щербак (Формування полікультурної компетентності у студентів-медиків у навчально-виховному процесі вищого медичного навчального закладу). Натомість педагогічні умови формування готовності майбутніх лікарів до міжкультурної взаємодії не були предметом окремого дослідження.

Метою статті є наукове обґрунтування педагогічних умов формування готовності майбутніх лікарів до міжкультурної взаємодії.

Результати й обговорення. Під педагогічними умовами формування готовності майбутніх лікарів до міжкультурної взаємодії будемо розуміти спеціально створені обставини, які є необхідними і достатніми і передбачають використання в освітньому процесі сукупності об'єктивних можливостей змісту, форм, методів, засобів навчання, спрямованих формування готовності майбутніх лікарів до міжкультурної взаємодії, набуття необхідних для цього теоретичних знань, практичних умінь і навичок, особистісних і професійних якостей. Такими педагогічними умовами

виступають: створення полікультурного освітнього середовища в медичному закладі вищої освіти; спрямування освітнього процесу на формування вмінь міжкультурної взаємодії засобами інтерактивних методів навчання; залучення майбутніх лікарів до організації конструктивної міжкультурної взаємодії в позааудиторній діяльності.

Першою педагогічною умовою обрано «**Створення полікультурного освітнього середовища в медичному закладі вищої освіти**. Середовище визначається як сукупність природних умов, у яких відбувається життєдіяльність якого-небудь організму; заповнене просторово-наочне, природне і соціальне оточення людини; сукупність природних умов, у яких відбувається життєдіяльність якого-небудь організму[1].

Під полікультурним середовищем медичного ЗВО розуміємо освітній процес, учасниками якого є представники різних культур і який спрямований на формування полікультурної особистості майбутніх лікарів, що відрізняються національним і релігійними і культурними цінностями, спроможні розуміти інші культури та толерантно ставитися до них, здатні позиціонувати свою країну в умовах міжкультурної взаємодії, залучає їх до світових культурних традицій, виховання в них поваги до інших народів, забезпечення рівноправного діалогу з представниками інших культур, що відбувається на тлі толерантності і доброзичливості, у процесі професійної підготовки Створення полікультурного середовища медичного ЗВО сприятиме обізнаності студентів щодо культурного розмаїття у світі, формуванню в них ціннісного ставлення до національних особливостей представників різних культур; розвитку позитивної мотивації до взаємодії з ними [3, с. 11.]. Створенню такого середовища сприятимуть введення навчального курсу «**Основи формування готовності майбутніх лікарів до міжкультурної взаємодії**», оформлення навчальних приміщень плакатами і висловами про толерантність, випуск стіннівок, радіопередач, які будуть знайомити студентів із культурно-національними особливостями різних країн тощо.

Іншою педагогічною умовою вважаємо «**Спрямування освітнього процесу на формування вмінь міжкультурної взаємодії засобами інтерактивних методів навчання**». Сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що освітній процес здійснюється за умов постійної й активної взаємодії всіх учасників, де всі суб'єкти є рівноправними партнерами. Таке навчання ефективно сприяє формуванню ціннісних орієнтацій, навичок і вмінь, створенню атмосфери співпраці, взаємодії [9, с. 19]. До інтерактивних методів навчання належать: інтерактивні лекції, аналіз конкретних професійних ситуацій (кейс-стаді), мозковий штурм, рольові і ділові ігри, дискусії, квести, веб-квести тощо. Роганемо деякі інтерактивні методи.

Інтерактивна лекція – заняття, на якому нові знання студент одержує через проблемність питання, завдання чи ситуації. При цьому процес пізнання студентів у діалоговій співпраці з викладачем максимально наближений до дослідницької діяльності. Зміст проблеми розкривається шляхом організації можливих варіантів її розв'язання чи за допомогою аналізу

традиційних і новітніх поглядів на проблему [6, с. 103–104].

Аналіз конкретних професійних ситуацій (кейс-стаді) – глибоке й детальне вивчення реальних чи штучно створених умов професійної діяльності, необхідне для того, щоб з'ясувати характерні особливості майбутнього фаху 8, с. 125].

мозковий штурм, – метод, сутність якого полягає в пошуках відповідей студентів на проблему через посередництво висловлювань, усіх можливих ідей, що спадають на думку, здогадок, пропозицій [10, с. 59].

Дискусія – метод, що передбачає використання учасниками заняття таких методів, як переконання, правильні емоції, компромісні рішення, селективний відбір інформації, вибудовування розумних відносин між прихильниками різних позицій [13, с. 191].

Рольові ігри – відтворення конкретних дій однієї з ролей у професійно-педагогічній діяльності [15].

Ділові ігри – імітаційне моделювання реальних механізмів і процесів, засобом розвитку не лише професійних умінь і навичок, але і професійного творчого мислення, в ході якої студенти набувають здатності аналізувати специфічні ситуації і вирішувати для себе нові завдання [12, с.25]

Квести – заняття, що дозволяють активізувати розумову діяльність шляхом створення спеціальних умов для виконання завдань, які потребують достатньої свідомості й зрілості студентів, [4].

Освітній веб-квест – це сайт в Інтернеті, з яким працюють студенти, виконуючи те чи те навчальне завдання. Розробляються веб-квести для максимальної інтеграції Інтернету в різні навчальні предмети на різних рівнях навчання [7]:

Ще однією педагогічною умовою вважаємо «**Залучення майбутніх лікарів до організації конструктивної міжкультурної взаємодії в позааудиторній діяльності**». Позааудиторна робота – це спеціально організовані й цілеспрямовані позааудиторні заняття, метою яких є поглиблення та розширення знань, отриманих в умовах навчального процесу, формування творчих інтересів, різноманітних умінь і навичок [5].

До наукової позааудиторної роботи належать студентські наукові гуртки, наукові товариства студентів і молодих учених (форми наукової діяльності студентів, спрямовані на розширення їхнього наукового потенціалу й формування навичок науково-дослідної діяльності у вільний від навчання час або спеціально відведений час),

До виховної позааудиторної роботи належать відвідування культурних подій, що сприяють естетичному та національно-патріотичному вихованню майбутніх лікарів (виставки, екскурсії містами та музеями України, перегляд кінофільмів, походи до театрів тощо), волонтерська діяльність (добровольна діяльність, благодійність, підтримка найбільш знедолених категорій населення; забезпечення гідного існування громадян, які в силу об'єктивних обставин не здатні піклуватися про себе самостійно); проведення різноманітних інтелектуальних ігор, тренінгів, фестивалів, конкурсів, ярмарок, спортивних змагань тощо. Позааудиторна діяльність насамперед спрямована на задоволення інтересів студентів, розвиток їхніх творчих зді-

бностей, при цьому вона впливає на поглиблення їхніх знань і вдосконалення умінь і навичок міжкультурної взаємодії [14].

Висновки. На підставі теоретичного аналізу порушеної проблеми ми дійшли висновку, що педагогічні умови формування готовності майбутніх лікарів до міжкультурної взаємодії є взаємопов'язаними і взає-

мозумовленими. Упровадження визначених педагогічних умов в освітній процес закладів вищої медичної освіти сприятиме поглибленню знань студентів щодо культурного розмаїття у світі, формуванню в них ціннісного ставлення до національних особливостей представників різних культур; розвитку позитивної мотивації до взаємодії з ними.

ЛІТЕРАТУРА

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і гол. ред. В. П. Бусел. Київ : Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
2. Дюрба Д. В. Організація позааудиторної роботи студентів вищого медичного навчального закладу. URL: <http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/22055>
3. Логвіненко А.Ю. Підготовка майбутніх учителів іноземної мови до формування толерантності в учнів основної школи:и автореф. Дис.... Канд. пед. наук : 13.00.04 Одеса – 2017. 23 с.
4. Педагогічний словник / За ред. М. Д. Ярмаченка. Київ : Пед. Думка, 2001. 514 с.
5. Радченко А. Є. Професійна компетентність учителя. Харків : Вид. група «Основа», 2006.128 с.
6. Романцова Ю. В. Веб-квест как способ активизации учебной деятельности учащихся. URL: <http://открытыйурок.рф/статья/513088/>.
7. Руденко В. М. Формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх філологів засобами інтерактивних технологій : дис... канд. пед. наук : 13.00.04. Черка-

- си, 2010. – 288 с.,
8. Сиротенко Г. О. Сучасний урок : інтерактивні технології навчання. Харків : Видав. гр. «Основа», 2003. 80 с.
9. Скрипник М. Технології використання різних методів інтерактивного навчання // *Ігри дорослих. Інтерактивні методи навчання*. Київ : Ред. загальнопед. газ., 2005. 128 с.
10. Толковый словарь русского языка / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова. Москва : Азбуковник, 1997. 944 с
11. Хруцкий Е. А. Организация проведения деловых игр. Москва : Просвещение, 1991. 320 с,
12. Шкільняк Л.І. Дискусія як метод інтерактивного навчання у вищій медичній школі. *Вісник Вінницького національного медичного університету*. 2015. № 1. Т. 19. С. 190-192.
13. Школа волонтерів: навчальний посібник / За заг.ред. Г.С.Скитьової .Київ: 2016. 166 с.
14. Щербань П. М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах : навчальний посібник. Київ : Вища школа, 2004. 207 с.

REFERENCES

1. Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language / Uklad. and goal. ed. VP Busel. Kyiv: Irpin: VTF "Perun", 2005. 1728 p.
2. Durba DV Organization of extracurricular activities of students of higher medical education. URL: <http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/22055>
3. Logvinenko A.Yu. Preparation of future teachers of a foreign language for the formation of tolerance in primary school students: and author's ref. Dis.... Cand .. ped. наук: 13.00.04 Одеса - 2017. 23 с.
4. Mishagina OD The use of the quest as a means of enhancing the learning activities of students. URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/34730/
5. Pedagogical Dictionary / Ed. MD Yarmachenko. Kyiv: Ped. Dumka, 2001. 514 p.
6. Radchenko AE Professional competence of the teacher. Kharkiv: Ed. Osнова group, 2006.128 p.
7. Romantsova Yu. V. Web-quest as a way to intensify the learning activities of students. URL: <http://открытыйурок.рф/статья/513088/>.
8. Rudenko VM Formation of professional-communicative competence of future philologists by means of interactive technologies: dissertation. ped. Science: 13.00.04. Cherkasy, 2010. - 288 p.
9. Sirotenko GO Modern lesson: interactive learning technologies. Kharkiv: Published. gr. Osнова, 2003. 80 p.
10. Skrypnyk M. Technologies for using different methods of interactive learning // Games for adults. Interactive teaching methods. Kyiv: Ed. general ped. Gaz., 2005. 128 p.
11. Explanatory dictionary of the Russian language / SI Ozhegov, N. Yu. Shvedova. Moscow: Azbukovnik, 1997. 944 p
12. Khrutsky EA Organization of business games. Moscow: Enlightenment, 1991. 320 p.
13. Shkilnyak LI Discussion as a method of interactive learning in higher medical school. Bulletin of Vinnytsia National Medical University. 2015. № 1. T. 19. S. 190-192.
14. School of volunteers: a textbook / Ed. GS Skityova. Kyiv: 2016. 166 p.
15. Shcherban PM Educational and pedagogical games in higher educational institutions: a textbook. Kyiv: Higher School, 2004. 207 p.

Pedagogical conditions of formation of readiness of future doctors for intercultural interaction

A. I. Levitska, T. Y. Osipova

The article highlights the essence of pedagogical conditions that will contribute to the formation of readiness of future doctors for intercultural interaction in professional activities. The author's understanding of the concept of "pedagogical conditions" is given. The necessity of creating a multicultural environment in institutions of higher medical education for the formation of skills and abilities of intercultural communication of students-future doctors during their studies at a medical university is considered. The multicultural environment of medical health care is an educational process involving representatives of different cultures, aimed at forming a multicultural personality of future doctors who differ in national, religious and cultural values, are able to understand other cultures and be tolerant, able to position their country in intercultural conditions. interaction, attracts them to world cultural traditions, fostering in them respect for other peoples, ensuring equal dialogue with representatives of other cultures, which takes place against the background of tolerance and friendliness, in the process of training. The creation of a multicultural environment in medical health care will promote students' awareness of cultural diversity, the formation of their values to the national characteristics of different cultures; development of positive motivation to interact. The creation of a multicultural environment will be facilitated by the introduction of the training course "Fundamentals of future doctors' readiness for intercultural interaction", design of educational premises with posters and statements about tolerance, issue of wall hangings, radio programs that will acquaint students with cultural

and national features of different countries. It is proved that a significant role in preparing future doctors for intercultural interaction in professional activities is played by the direction of the educational process to deepen theoretical knowledge and the formation of practical skills and skills of intercultural interaction through interactive teaching methods. The essence of interactive learning is that the educational process is carried out under the conditions of constant and active interaction of all participants, where all subjects are equal partners. Such training effectively contributes to the formation of value orientations, skills and abilities, creating an atmosphere of cooperation. Interactive teaching methods include: interactive lectures, analysis of specific professional situations (case studies), brainstorming, role and business games, discussions, quests, web quests, etc., the use of which in training will help to understand the importance of intercultural interaction of future doctors. the need to improve knowledge of cultural and national characteristics of different cultures, will motivate students to succeed in intercultural interaction in further professional activities, will develop tolerance, empathy, communication skills and emotional self-regulation skills. It is established that an important place in the professional training of future doctors for intercultural interaction is occupied by extracurricular activities of students. Extracurricular activities are considered as specially organized and purposeful extracurricular activities and a system of cognitive and educational activities aimed at deepening and expanding knowledge gained in the educational process, development of creative abilities, satisfaction of scientific interests, development of various skills of future professionals. Extracurricular work includes participation in scientific circles, scientific societies, educational events, festivals, competitions, intellectual games, sports competitions held in extracurricular time.

Keywords: *intercultural interaction; future doctors; multicultural environment; interactive teaching methods, extracurricular activities.*

Досвід використання електронного тренажера з адміністративно-юрисдикційної діяльності, як педагогічного інструменту підвищення рівня правової компетентності військовослужбовців прикордонного відомства України

І. В. Перегняк

Ізмаїльський державний гуманітарний університет
Corresponding author. E-mail: piv_84@ukr.net

Paper received 26.09.21; Accepted for publication 15.10.21.

<https://doi.org/10.31174/SEND-PP2021-259IX101-07>

Анотація. У статті розглядається вплив ІКТ, а саме електронного тренажера з адміністративно-юрисдикційної діяльності на формування правової компетентності військовослужбовців за контрактом прикордонного відомства України. Доведено позитивну динаміку її удосконалення. Проаналізовано види тренажерів, що застосовуються у навчанні. Розкрито побудову створеного електронного тренажера та принцип його роботи. Обґрунтовано необхідність запровадження даного педагогічного інструменту у навчальному процесі під час викладання курсу «Правова підготовка» у Навчальному центрі Морської охорони та Кінологічному навчальному центрі.

Ключові слова: *правова компетентність, електронний тренажер, військовослужбовці за контрактом, ІКТ, навчальні центри Державної прикордонної служби України, фахівці морського профілю, фахівці кінологічного профілю.*

Вступ. Удосконалення рівня правової компетентності військовослужбовців за контрактом є одним із пріоритетних завдань в рамках професійної підготовки курсантів навчальних центрів Державної прикордонної служби України. Всебічна інформатизація суспільства актуалізує впровадження нових підходів до традиційних методів навчання курсантів навчальних центрів прикордонного відомства України за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Оскільки Державна прикордонна служба України (далі - ДПСУ) є правоохоронним органом спеціального призначення, то можемо виокремити один з основних профільних предметів у навчальних центрах - «Правова підготовка», що значно впливає на правову компетентність військовослужбовців. Враховуючи це, необхідним є розробка нових педагогічних інструментів як-от електронні тренажери.

Електронний тренажер, як інструмент, дає змогу достатньо повно моделювати діяльність прикордонника при здійсненні ним правоохоронної діяльності, чим формує в нього професійні навички та уміння.

Короткий огляд публікацій по темі.

Над формуванням професійних якостей фахівців різних галузей за допомогою електронних (навчальних) тренажерів працював ряд вітчизняних та зарубіжних вчених.

Вчені (Коваль Т.І., Сисоєва С.О., Сущенко Л.В.) виокремлюють серед усього різноманіття електронних засобів навчального призначення кілька груп за вирішуваними педагогічними завданнями: довідково-інформаційні, демонстраційно моделюючі, контролюючі, навчально-контролюючі [4, с. 23].

Науковець Каменева Т.М. зазначала, що електронні тренажери належать до групи навчально-контролюючих ЕЗОП, які призначені для передачі змісту навчання і формування знань, умінь і навичок [3, с. 30].

Науковці (Дьомін Л.С., Жуковський Ю.Г., Семенихін О.П.) стверджують, що ефективність тренажерної підготовки у більшості своїй залежить від рівня знань того, хто навчається, отриманих ним під час «дотре-

нажерного» етапу навчання, тобто на теоретичному етапі. У зв'язку із чим природним постає питання відносно найбільш ефективного засобу професійної підготовки (далі - ЗПП).

До найбільш поширених ЗПП, що застосовуються на етапі теоретичної підготовки, належать, зокрема, наступні технічні засоби:

кіно- та відеоустановки ;
діапроектори, епідіаскопи, кодоскопи;
магнітофони, радіоприймачі;
демонстраційні макети.

Технічні засоби навчання повинні представляти тому, хто навчається можливість безпосередньо самому:

«розгортати» структуру системи та її елементів;
вимірювати конфігурацію системи в залежності від запропонованої йому ситуації, що є характеристикою поточної зовнішньої обстановки чи технічного поточного стану елементів системи;

досліджувати взаємозв'язок точності вироблюваної інформації з конфігурацією системи (режим її функціонування), що сприяє глибокому та стійкому розумінню конструктивно-функціонально-імітаційного образу системи, що вивчається

оперативно отримувати інформацію не тільки о самому факті допущеної помилки, але й мати можливість самому уточнити в чому вона полягає її причина.

Очевидним є, що технічний засіб професійної підготовки, що відповідає цим вимогам, може бути реалізований лише на основі програмованого будування вивчаємого матеріалу [1].

Мета. Відповідно до вищевказаної теми дослідження встановити динаміку удосконалення правової компетентності у військовослужбовців за контрактом навчальних центрів Державної прикордонної служби України за умови впровадження тренажера з адміністративно-юрисдикційної діяльності.

Результати та їх обговорення. Враховуючи специфіку служби та навчання майбутніх фахівців морського та кінологічного профілів, яких готує Навча-

Editor-in-chief: Dr. Xénia Vámos

The journal is published by the support of
Society for Cultural and Scientific Progress in Central and Eastern Europe

Készült a Rózsadomb Contact Kft nyomdájában.
1022 Budapest, Balogvár u. 1.
www.rcontact.hu